
DESCRIPTIO CODICIS 291 COLLATIONIS
KENNICOTTIANAE.

Data hac occasione liceat hujus codicis parum adhuc noti, neque ullibi uberius descripti, cujus ipse exemplar possideo, brevem addere descriptionem, et eas maxime notare lectionis varietates, in hoc codice obvias, quas vel silentio praeteriit KENNICOTTUS, vel parum recte excerptas cum lectoribus communicavit, memorabilesque iis addere punctationis a consuetis grammatices regulis aberrationes, qua re id saltem effici, novisque argumentis ab aliis, praecipue ab *illustri* MICHAELIS in descriptione codicis Casselani, jam assertum probari posse arbitror, in antiquioribus hebraei codicis editionibus, punctorum vocalium, signorumque diacriticorum positionem, permutationemque, liberiore longe et minus certam fuisse, quam grammaticorum canones, ex recentioribus, masoretharum figmentis magis quam par est fide.

fidelibus, textus V. T. recensione derivati, credere nos jubent.

Codex iste, quem numero 291 KENNICOTTVS signavit, est editio psalmorum, Wittembergae ex officina Johannis Cratonis anno 1566. in forma octava minori emissa, sub titulo: ספר ההלים *Psalterium recens editum ac diligentissime correctum, declaratis etiam in fine dictionibus, quae in eo aliter leguntur quam scribuntur, per M. Hieronymum Opitium juniorem.* Sequitur tituli paginam dedicatio libri ad illustrissimum principem Augustum, ducem Saxoniae, S. R. I. Archimareschallum et Electorem, in qua editor occasionem hujus libri psalmorum edendi dedisse declarat, typographiae ab Electore Augusto magnis sumtibus ad juvandum Doctoris Johannis Draconitis consilium de editione pentapliblici (*) instructae vacationem, sumtusque erogatos esse monet a bibliopola Wittem-

(*) videantur de hoc Draconitis consilio ejusque partium felici effectu, quae S. R. MASCH in Bibliotheca sacra Part. I. Cap. III. §. X. p. 388-390 con-
gessit.

tembergensi Samuele Selfisch. Excipit dedicationem carmen latinum de dignitate et usu lectionis psalmorum ad pium lectorem, a M. Martino Henrico Saganensi concinnatum, atque huic subiectum est, ne pagellae vacuae manerent, oratio Habacuci prophetae. Psalmi ipsi sunt numerorum signis distincti, atque in singulos versus divisi, quorum numerus, ut et psalmorum singulorum series, litteris hebraicis in margine, interdum vero minus recte, notatur. Praeterea margo exhibet lectiones Keri, easque non litteras solum, sed puncta etiam vocalia spectantes, quarum infra exempli loco nonnullas addemus. In fine libri annexa est, quam titulus annunciat, brevis explicatio dictionum, quae in libro psalmorum aliter leguntur quam scribuntur, manca admodum, et plures lectionis varietates in margine hujus editionis notatas praetermittens, finem illius sequuntur verba: כדפס פה וויטן בערב על ידי יוחנן

קראתו אשר כולד בעיר אוסינגען שהיא במדינה
 נאססאו בשנת ישענו אקתסו

Brevem hujus editionis psalmoreum descriptionem, quoad externam ejus formam, nec tamen in omnibus veritati consentaneam, dederunt, LE LONG in bibliotheca sacra p. 77. col. i. B. WOLFFIUS in Biblioth. hebr. Vol. I. p. 403. Vol. IV. p. 145 BAVMGARTENII *Nachrichten von einer hallischen Bibliothek* Vol. IV. p. 206. *Index biblioth. Wernigerod.* p. 35. et S. R. MASCH in Biblioth. sacra Part. I. Sect. I. §. 109. Editoris vero mentionem facit JOECHERI *Allgemeines Gelehrten Lexicon* Vol. III. p. 1083. KENNICOTTUS in dissertatione generali p. 94. illam in locis selectis collatam esse refert, in catalogo autem codicum inter 94 codices rarius citatos et minus utiles hanc quoque editionem numerat, neque in serie codicum ipsa illam recenset. Ad finem vero psalmoreum, parum sibi ipse constans, illam per totum collatam fuisse scribit, quamvis operis ipsius inspectio, et

accuratior hujus editionis collatio nos doceat, multas ejusdem lectionis varietates, memoratu utique dignas, quinimo singulares, a KENNICOTTO praetermissas, alias vel minus recte excerptas, vel mendose expressas esse, ut itaque supervacaneum esse non videatur, denuo hanc editionem antiquitate et lectionis varietate memorabilem conferre, errores atque omissiones in opere KENNICOTTIANO commissas corrigere, et unde haec editio originem ceperit uberius indagare. Equidem, quantum ex collatione lectionum variantium a KENNICOTTO excerptarum colligere licuit, vix a me impetrare possum, ut ex alia tantummodo prior editione textum nostrae repetitum esse arbitrer, nullo adhibito codice manuscripto. Quamvis enim cum aliis antiquioribus editionibus nostra saepissime in lectionis varietate consentiat, et bibliis Bombergianis, Plantinianis, Munsterianis, et praecipue editioni Brixiae 1494 impressae, qua Lutherus olim usus est, quamque

a B. W. D. SCHVLZE in libro singulari de-
 scriptam, numero 264 KENNICOTTVS in-
 signavit, in plurimis lectionibus adstipule-
 tur, saepius tamen ab horum quoque textu
 noster discedit, et plures ejusdem lectiones
 vel prorsus singulares sunt, eaeque saltem
 non omnes errori typosethae tribuendae,
 vel pauciores tantum inter codices a KEN-
 NICOTTO collatos testes inveniunt, anti-
 quitatis et ponderis haud contemnendi, ut
 v. c. Codd. 38. 39. 73. 80. 121. 148. 153. Du-
 bium itaque vix esse videtur, editionem
 hanc non ex antiquioribus solum editioni-
 bus expressum exhibere textum, sed ad
 fidem MStorum correctum refectumque,
 quod verbis fortasse in titulo libri insertis,
„diligentissime correctum” et asserto edito-
 ris in dedicatione: *“praestitimus, deo juvan-
 te, quanta potuit fieri cura et diligentia, ut
 emendatius prodiret in publicum”* innuitur.
 Dolemus interea non accuratorem hujus
 rei mentionem ab editore ipso factam esse,
 neque nobis indagare sollertius in hujusce
 edi-

editionis fontes licuisse, totamque hanc disquisitionem relinquimus iis, qui vel majore Codicum MStorum editionumque sub finem saeculi 15 et initio saeculi 16 publicarum copia abundant, vel diutius in hisce rebus versati, et ex frequentiore thesaurorum, in opere Kennicottiano et De Rossiano reconditorum, usu, majore experientia et judicandi facultate instructi, certiores in ejusmodi disquisitionibus sententiam ferre poterunt. Pergam itaque ad recensitionem variarum hujus editionis lectionum, quas tamen, ne taedium lectoribus moveatur, non omnes excerpere cupio, sed eas tantum exempli loco addam, quas memorabiles esse, atque ad judicium de hac editione ferendum aliquid facere posse arbitror, eo ordine servato, ut primum eas, quae litteras tantum spectant, enotem, deinde punctorum vocalium aberrationes notatu digniores describam.

Psal. II, 7. יְלֵדָהּ et in margine יְלֵדָהּ
 v. 12. in margine חוסיים cujus lectionis, saepius

pius in hoc codice obviae, testes duos tantummodo KENNICOTTVS protulit, qui forte eandem exhibent, Cod. 1. et 76. in quibus ד vocis sequentis בִּי dilatatum supra rasuram reperitur: nostrum penitus omisit.

Pf. IV, 7. in margine נִשָּׂא. KENNICOTTVS hanc quoque lectionem omisit, et unicum ejusdem testem excitavit Cod. 245, qui a prima manu illam habuit, codicemque 30, antiquitate et lectionum praestantia insignem, qui נִשָּׂא habet, ideoque ex parte saltem cum nostro consentit.

Pf. V, 12. in margine iterum invenitur lectio חוֹסִים a KENNICOTTO praetermissa, neque alius Codicis K. suffragio confirmata.

Pf. IX, 1. על מות in unam vocem contractum exhibet, consentientibus 27 Codd. K. inter quos noster a KENNICOTTO non relatus est. v. 15. lectio marginalis תהלתך iterum a K. non notata.

Pf. X, 5. יחלו defective legitur, pro qua varietate praeter nostram editionem unus tantum testis a K. excitatur, Cod. 283. ed. bibl.

bibl. Munster. secunda Basil. 1536. edita. v. 9. in margine בסכר Cod. K. 82. forte, 180. 254. in margine eandem lectionem exhibent, nostrum K. silentio praeteriit.

Pf. XVI, 5. in margine expressa est lectio תוֹמֵד, pro qua 23 Codd. testes affert K. omisso 291. Videantur quae de hac lectione notavit *ill.* MICHAELIS in Biblioth. Orientalis P. I. p. 178. v. 6. in margine legitur נַחֲלָה, quam codicis nostri varietatem K. omisit, quinque tantum ejusdem testes afferens, inter quos 153 Butzoviensis Tychsenii, et 156 Carlsruhensis, saepius cum nostro consentiens. v. 10. in margine חסידך

Pf. XVII, 13. pro פני פני legitur פני, quod sensum fundit haud contemnendum: *mihī occurre, in auxilium mihī adsis*, sed testibus destituta haec lectio, nullum enim alium K. affert codicem qui ita legat, nostrum ipsum minus recte *primo* sic legisse asserit. Fortassis ex conjectura haec lectio orta, quae nimis bonum praebet sensum, quam ut vel scribae vel typographi errori tribuenda

enda esse videatur. Editio altera Wittembergae ex officina Joh. Cratonis 1576 edita habet פניו.

Pf. XVIII, 35. pro ונשתה legitur ונחתה nullo codice *K.* consentiente, nostroque ipso a *K.* male collato. Ait enim *K.* Cod. 291 omittere ה, neque ע loco ה positum esse memorat. In editione altera legitur ונחתה. Vide quae de hac lectione insigniori supra scripsimus in observatione ad hunc locum. v. 46. in margine legitur transpositis litteris ויחגרו, consentientibus 10 Codd. *K.*, et loco parallelo 2 Sam. XXII. *K.* hanc quoque codicis nostri lectionem silentio praeteriit.

Pf. XIX, 14. in margine lectio אָפֶם deprehenditur, a *K.* omissa, et 5 Codd. *K.* testimonio firmata, de qua videantur superius in observatione ad hunc locum notata. In eodem versu omissa codicis nostri lectio ונקתי.

Pf. XXII, 17. In textu legitur כִּאֲרִי, in margine כִּאֲרִי et כִּרִי. Lectio textualis alterius

rius etiam, in margine non expressae, puncta vocalia conservavit, sunt enim illa conflata ex punctis vccis כְּאֲרִי et vocis בְּאֲרִי v. 22. addendus 291 collationis *K.* testibus pro lectione וְאֲמִים, quam in margine exhibet.

Pf. XXIV, 1. in margine, ad quem circellus masorethicus positus supra vocem וְיֹשְׁבֵי plene hic scriptam, (ut iam notavit *K.*) lectores ablegat, reperimus lectionem וְיֹשְׁבֵים a *K.* omissam, neque ullo alius codicis *K.* testimonio firmatam, quam tamen nonnihil valere posse arbitror in iudicio de hoc codice ferendo, quoniam ipsi peculiaris esse videtur haec lectio semper a *K.* omissa, quamvis ter in voce יֹשְׁבֵי, et bis in voce חוֹסֵי sequente בּוּ vel בָּהּ obvia, quae tamen, cum nullibi consentientes habeat testes in collatione *K.*, correctorem magis sapere videtur, ad consuetam scribendi normam grammaticesque regulas scriptionem refingentem.

Pf. XXV, 7. in recensione testium pro lectione הטאה 291 apud *K.* addendus, qui eandem in margine habet.

Pf. XXVI, 4. pro ע lectio singularis occurrit א, quam *K.* jam attulit, idem in editione altera anni 1576 legitur, neque inter menda typographi illam referre dubitarem, nisi saepius in hoc codice similis inveniretur litterarum gutturalium החעא permutatio, cujus aliquod exemplum jam supra Pf. XVIII, 35. adnotavi, et alia infra occurrent, ideoque scribam potius codicis manuscripti, unde editio nostra expressa est, in hunc errorem, vel male audiendo, vel minus recte pronunciando hasce litteras, incidisse arbitror.

Pf. XXVII, 12. 17 Codd. *K.* qui עדי plene scriptum habent, addendus est 291. a *K.* praetermissus.

Pf. XXVIII, 7. pro lectione consueta, sed a grammaticis hebraicae ratione aberrante, אהודנו in margine legitur אודנו linguae hebraicae magis consentaneum, cu-

jus tamen lectionis neque nostrum neque alium codicem testem *K.* protulit.

XXX, 9. pro altero יהוה legitur אדני, non referente *K.* nostrum cod. in testium hujus lectionis numerum.

Pf. XXXII, 1. pro נשוי legitur in margine נשוא, consueto loquendi mori magis congruens, quod ex unico tantum codice 41. eoque recentiore et minus memorabili KENNICOTTVM enotasse miror.

Pf. XXXVI, 6. in margine legitur בשמים, cujus lectionis quatuor tantum testes Codd. 35. 80. 148. 255. profert *K.* nostro codice plane omisso.

Pf. XXXVII. deest versus sextus, ut KENNICOTTVS jam notavit, in hoc codice 291, consentiente in hoc defectu codice 178. In nostro vero non tam scribae codicis, quem editio nostra sequi videtur, quam typothetae errori hunc defectum tribuendum

dum esse arbitror, tum quoniam versus 5. paginam praecedentem claudit, ideoque fieri facile potuit, ut v. 6. qui novam paginam incipere debuisset oculorum errore omitteretur, tum quia versuum numerus, in margine litteris hebraicis notatus, nihilominus non immutatus est, rectoque ordine procedit, tum denique quia in altera hujus psalterii editione versus hic insertus est. v. 9. et 11. ירשו defective, v. 13. יבוא plene scriptum exstat, quarum varietatum alteram KENNICOTTVS non notavit.

Pf. XXXVIII, 16. Loco כִּי legitur כִּי, ex mendo ut videtur typothetae, nullo Codice K. assentiente, neque nostri codicis varietate a K. animadversa. In editione altera hoc mendum correctum est.

Pf. XXXIX, 13. Ante שוּעָתִי omissum est ו copulativum, quod inter codd. K. solus 264, editio Brixienfis anni 1494 qua Lutherus olim usus est, et 38 omittunt. Nostrium hic quoque silentio K. praeteriit.

Pf. XL, 17. ante יאמרו legitur ו copulativum, quod 52 Codd. K. exhibent, in quorum tamen numerum noster a K. non relatus est.

Pf. XLI, 6. lectio singularis exstat codicis nostri יאמרו a K. jam notata. In editione altera legitur יאמרו v. 12. pro ידעתי legitur ידעת, apertumque haec quoque variatio mendum typosethae prodit, qui loco ד festinante manuprehendisse videtur, ideoque in altera etiam editione legitur ידעתי. Interea errori hic quoque KENNICOTTVS obnoxius fuit, dum ידעתי Codicem 291 habere tradit.

Pf. XLII, 9. in margine legitur שירו, consuetae scribendi rationi magis accommodatum, quam lectionem in 5 tantummodo codd. textu, in uno a prima manu, in uno forte, atque in duorum margine K. invenisse, nostrum prorsus omisisse miror.

Pf. XLIV, 14. pro תשימני legitur תשימני, cujus lectionis, quam contextus hujus

commatis, et sequentia suffixa pluralia respiciunt, praeter nostrum, solum 73, qui minoris utique pretii est, testem K. invenit.

Pf. XLV, 3. pro הַיֶּצֶק quod circello maforethico signatum est, legitur in margine הַצֶּק eodem sensu a בַּצֶּק derivandum, quam lectionis varietatem neque ex nostro, neque ex alio ullo codice K. enotavit. v. 18. pro יְהוֹדִיךָ quod circello notatum est, in margine exstat יֹדִיךָ ex orthographiae consueta ratione, eandem lectionem in textu exhibentibus duobus tantum codd. K. (38. quocum ter in lectionibus ejusmodi fere singularibus consentit, vide supra notata ad Pf. XXXIX, 13. et 255, editio Psalmorum antiquissima maximique momenti anni 1477, de qua videatur K. dissertatio generalis §. 59.) nostroque iterum silentio praetermissio.

Pf. XLVIII, 15. voces עַל-מוֹת , quas maforethicae editiones separatim exhibent, in unam vocem עַל־מוֹת contractae leguntur, ideoque addendus est Cod. 291 qua-

draginta tribus Codd. K., quorum testimonio haec lectionis varietas nititur, simulque LXX interpretum, Arabis, Vulgati, et Chaldaei, atque multorum interpretum iudaicorum et christianorum translatio confirmatur.

Pf. L, 22. pro זרה legitur זרה, cuius varietatis neque nostrum, neque alium ullum codicem testem K. memorat.

Pf. LV, 16. In margine, ad quem circellus supra vocem ישימות positus ablegat, legitur haec vox in duas divisa ישי מות, adstipulantibus 36 Codd. K. inter quos noster non relatus est, eandemque vocum divisionem jam exprimentibus LXX. Vulg. Ar. Syr. et Chald. Symmacho et Aquila. Vix enim necesse est, ut aliter יביא aut יביא pro ישי legisse putemus LXX. Vulg. et Ar. qui habent: *veniat mors super eos*, aut Syrum et Aquilam, qui vertunt: *adducat mortem in eos*, liberius potius illos interpretatos esse arbitror, vocem ישי derivatam a נשׂא in H. *imponet illis, decipiet eos*,
vel

vel ut Symmachus optime expressit: αἰφνιδίως θανάτος ἐπελθοῖ αὐτοῖς *repente inopinato illis superveniet mors.*

Pf. LVII, 7. lectio marginalis codicis 291 iterum addenda est lectioni 20 Codd. K. qui שוחה pro שיחה habent.

Pf. LVIII, 5. Loco prioris חמה, quod regulis grammaticis minus convenit, legitur in margine חמה, quam variationem, vel potius uti videtur correctionem masoreticam ex nullo codice K. enotavit.

Pf. LX, 2. pro שנים quod in textu existat, in margine legitur שני, cujus iterum lectionis nullum apud K. vestigiumprehenditur. In margine editionis secundae est שנו. v. 4. in margine legitur רפא cujus lectionis tres tantummodo testes Cod. 101. 206. 245. qui certe illam habent, et Cod. 201. qui forte eam habuit, omisso nostro KENNICOTTVS excitat. v. 13. formae anomalae עורה in margine codicis nostri substituitur lectio עורה, consueto loquendi usui hebraico magis conveniens, quam ex qua-

tuor tantum collationis suae codicibus, 73, 74, 97. 121. omisso nostro excerptam dedit KENNICOTTVS.

Pf. LXV, 10. pro רבה quod circello notatum in margine exstat רבה, quod ex solo codice 274 (editione psalmodum impressa Isnae fol. 1542 cum comment. Kimchii, de qua videatur *Bibliotheca sacra Le Longio-Maschiana* P. I. p. 144 et DE ROSSI *de ignotis nonnullis hebraici textus editionibus.*) KENNICOTTVS enotavit.

Pf. LXIX, 32. addendus est Cod. 291, triginta et octo Codd. K. qui מקרין plene scriptum exhibent. v. 33. iterum omissa est a K. lectio וישמחו in qua 35 Codd. et LXX. Vulg. Ar. Aeth. Chald. et Syrus cum nostro consentiunt, et qua adoptata nexus verborum melius cohaeret.

Pf. LXXI, 3. pro מעת מעת legitur מעת, quod 15 Codd. K., unus a prima manu, unus nunc, et unus forte exhibent, inter quos noster a K. non relatus est. Consentiunt

tiunt in hac lectione Chald. LXX. Vulg. Ar. Aeth.

Pf. LXXII, 16. pro יראש legitur ירעש, quam lectionem singularem *K.* etiam enotat. Ex mendo tamen illa orta esse videtur typographi, nam editio altera habet ירעש, quod fortasse addita voce *primo K.* exprimere voluit, quamvis alteram a se collatam esse non memorat. Consentire tamen hic etiam videntur LXX interpretes, Vulg. Ar. Aeth. qui omnes: *extolletur vel elevabitur* hic habent; verbum fortasse a ראש caput derivantes.

Pf. LXXIII, 8. pro ימיקו in margine legitur ימקי silentio a *K.* praetermissum.

Pf. LXXVII, 20. in margine est, ושבילך in quo plures Codd. *K.* et e versionibus antiquis Chaldaica consentiunt cum nostro, a *K.* praetermissio.

Pf. LXXVIII, 15. pro כהומוה in nostro legitur בהומוה assentientibus multis Codd. *K.* quibus noster addendus est, falsoque hic a *K.* Cod. 291 tribuitur lectio

כַּתְּהוֹמוֹת v. 25. in Cod. 291 legitur צַדָּה defective, in quo permulti Codd. collationis *K.* consentiunt, altera autem editio hic mendo typographico ortam lectionem דַּצָּה exhibet. v. 38. initio posita est vox חָצִי, quae sine dubio medium hujus psalmi vel totius psalterii hic innuere debet, KENNICOTTVS hanc lectionis varietatem non observavit, consentiunt tamen cum nostro 16 Codd. *K.* qui vel novum psalmum hic incipiunt, vel saltem voces וְהוּא רַחוּם, aut primam vocis וְהוּא consonam, litteris majoribus scriptam habent. Eadem vox חָצִי in Psalterio apud Frobenium Basil. 1547 impresso exstat, quod apud *K.* numero 267 signatum est, et per totum collatum esse dicitur, quamvis haec lectionis varietas cum multis aliis, quae ibi obviae sunt, omititur. v. 63 pro הוֹלִלּוּ legitur הִלְלוּ consentientibus 45 Codd. *K.* et Arabe. v. 65. in margine est Keri וַיִּקַּץ, quod etiam in Codd. 94 et 121. textu *K.* invenit. v. 68. pro אֵת legitur עַתָּה tam in nostro codice, quam in altera

altera ejusdem editione supra laudata, aperto ut videtur typographi mendo, nisi haec quoque lectionis varietas, a K. etiam animadversa, ad idem genus referenda est, quam altera Pf. XVIII, 35 et XXVI, 4. notata.

Pf. LXXIX, 4. plene legitur לשכינינו, assentientibus 13 Codd. K. quibus noster addi debuisset.

Pf. LXXX, 14. ע in voce יער suspensum est, addita in margine nota masorethica: ד אותיו תלווה, quae etiam in margine alterius editionis exstat, quamvis ibi ע non suspensum est.

Pf. LXXXI, 4. in margine est Keri ככסא quod 18 Codd. K. exprimunt, in quorum tamen numerum noster a K. non relatus est.

Pf. LXXXVI, 11. ante vocem שמך circellus masorethicus positus, et in margine vox אה inferenda in textum expressa est, in qua lectione consentiunt 23 Codd. collationis K. qui in textu illud habent, et unus qui in margine illud addidit, cod. 93, le-

tionum varietate et antiquitate scriptio-
nis insignis; noster iterum a K. omissus est.

Ps. LXXXIX, 13. pro וַיִּמִּין legitur וַיִּמִּים,
quam lectionem singularem minus recte
enotavit K., † supra rasuram positum esse
in codice 291 asserens. Memoratu haec
lectio eo magis digna esse videtur, quoni-
am probum et fortasse meliorem quam
consueta admittit sensum, dummodo ver-
tas: *abyssum (צפון) et maria tu creasti*, qui-
bus deinde opponuntur montes Hermon
atque Tabor, ut itaque sensus existat: *to-
ta terra, tam intimi ejus recessus et profun-
da maria, quam altissimi montes te creatorem
agnoscunt et celebrant.* Praeterea etiam
minus convenit tabulis geographicis vulga-
ris hujus versus explicatio, qua quatuor
mundi plagas hoc versu describi interpre-
tes arbitrantur, cum Tabor et Hermon
non ita longe a se invicem distent, ut poe-
ta, praesertim si Hierosolymis ille hoc car-
men composuit, diversas coeli plagas ori-
entalem et occidentalem, horum montium
men-

mentionem facta, innuere potuerit. Confirmatur etiam hac lectione LXX. interpretum, Vulgati, Arabis, atque Aethiopsis versio, qui omnes וימים vel וימים hic legisse videntur. Silentio interea praeterire nequeo alteram hujus psalterii editionem lectionem masorethicam hic sequi. v. 18. pro אלהא legitur אלהא quod K. etiam enotavit; sed hic quoque altera editio correctoris prodit manum, et אלהא exhibet. v. 27. ante ו צור omittitur ו copulativum, quod iterum altera editio addit; consentiunt in hac codicis nostri lectione Cod. 271, 274, 275. collationis K. noster vero a K. praetermissus est.

Pf. XCIV, 19. KENNICOTTVS in catalogo Codd., qui סרעפי habent, omisit nostrum, in margine hanc lectionem exhibentem.

Pf. XCVI, 3. ante כבודו positus est circellus masoreticus, et in margine additur vox אה, quam 23 Codd. K. (in quorum nu-

numerum noster a K. relatus non est) inserunt in textum.

Pf. XCVII, 7. in margine est Keri וישבים, cujus in collatione K. neque noster, neque alius codex testis laudatur. Videtis quae supra ad Pf. XXIV, 1. de hac lectione monita sunt.

Pf. XCIX, 6. in margine est Keri קרים, cujus nullum testem K. affert.

Pf. CI, 3. addendus est noster, qui in margine habet שטים, multis Codd. K. eandem lectionem exhibentibus. v. 5. etiam noster a K. in enumeratione testium pro lectione מלשני praetermissus est.

Pf. CII, 5. pro הוכה in margine legitur הקה, quod 26 Codd. K. habent, in quorum numerum noster non relatus est.

Pf. CV, 11. pro חבל legitur חבל apertomendo typographico, quod jam in altera hujus psalterii editione correctum est. v. 18. in margine est lectio Keri רגלו pro qua, omisso nostro, complures alios Codd. testes excitavit KENNICOTTUS.

Pf. CVI, 18. pro ותבער legitur ותבער
mendo typographi, quod in altera editio-
ne emendatum est.

Pf. CVII, 27. addendus est noster 14
Codd. K. qui וינעו defective scriptum ex-
hibent. v. 34. iterum omissa est a K. lectio
זר Keri וישבים, de qua vide supra ad Pf.
XXIV, 1. dicta.

Pf. CVIII, 11. legitur in nostro יובילני,
K. vero minus recte illum in numerum 47
Codd., qui יובילני legunt, retulit. v. 13. in
margine existat Keri עורה, quam varieta-
tem, omisso nostro, ex duobus tantum
Codd. 38, qui a prima manu, et 156, qui
forte illam habet, KENNICOTTVS enota-
vit: eandem jam in Pf. LX. versu 13. noster
exhibet, ut supra notatum.

Pf. CIX, 29. addi debet noster multis
Codd. K. qui שטני defective legunt.

Pf. CXII, 3. pro עומרה legitur עומר ,
mendo ut videtur typographico, nam ver-
su nono recte legitur in eadem sententia
עמרה, et altera editio hic quoque עומר
legit.

git. KENNICOTTVS hujus etiam menditionem non fecit.

Pf. CXV, 7. pro יְמִישׁוּן in margine exstat יִמְשׁוּן, quae lectio consuetae praefenda esse videtur, cum מַשַׁשׁ palpare melius conveniat nexui orationis, et saltem anomalia permutationis verborum מַשַׁשׁ et מִשַׁשׁ hac lectione superflua redditur. KENNICOTTVS e solo Codice 259, editione Hagiographorum Neapoli 1487 fol. impressa, hanc lectionem enotavit, omisso Cod. 291.

Pf. CXVI, 6. in margine legitur פְּתִיִּים, cujus iterum variationis nullus a K. testis laudatur; in eodem versu pro יְהוֹשִׁיעַ in margine exstat יוֹשִׁיעַ, regulis grammatices hebraicae magis conveniens, quod neque in nostro, neque in alio Codice K. animadvertit.

Pf. CXVIII, 12. pro דַּעְבוּ in prima hujus psalterii editione legitur דַּעְבוּ, ex mendo scribae aut typographi, nullo etiam collationis K. codice consentiente. v. 14. in margine

gine exstat והמרהי, quod tum praecedens עזי, tum sequens י in voce יה, quod tam facile elisionis ultimi י post ה occasionem praebere potuit, tum interpretis Alexandrini, Vulgati, Arabis, Aethiopsis, Syri et Chaldaei auctoritas vulgari lectioni praeferre jubent. Jure itaque miramur in collatione K. omissam esse hanc codicis nostri variationem, et solum codicem 153 hujus lectionis testem inveniri, neque temperare nobis possumus a suspicione, minus accurate collatos hic esse codices, praesertim cum saepius accidat, ut י cum antecedente ה conjunctum, ejus superiori lineae ita annectatur, ut oculus collatoris fallere facile possit.

Pf. CXIX. Omissae sunt a KENNICOTTO plurimae lectiones in margine Codicis nostri expressae, quibuscum amplius codicum K. numerus consentit, sic v. c. legitur
 v. 37. בדרכיך v. 41. חסדיך v. 43. משפטך
 v. 101. כליתי v. 147. לדברך v. 161. ומדברך
 v. 175. ומשפטך.

Pf. CXXVII, 2. in margine exstat Keri שנה, quod tum omnium interpretum antiquiorum testimonio, tum plurium Codd. K., (quibus nostrum addere K. oblitus est) auctoritate firmatur.

Pf. CXXXII, 4. pro שנה in margine legitur שנה, in quo consentiunt Cod. 128. 168. K., et ex parte etiam Cod. 38, qui שינה legit, nostrum hic quoque silentio K. praeteriit. v. 14. legitur עותיה pro אותיה: neque dubitarem hanc quoque lectionis varietatem mendo typographi tribuere, nisi tum eadem, quae supra ad Pf. XVIII, 35. XXVI, 4. LXXII, 16. LXXVIII, 68. dicta sunt, de hac quoque valere possent, tum sensus ex hac lectione prodiret sat bonus, dummodo conferatur arabicum *ع-ج-ح* pro *ج-ح* in Conj. II. *substitit alicubi, peculiariter circa extremam noctem, quietis capiendae ergo.* cf. CASTELLI Lexicon Heptagl. p. 2694. tum denique altera etiam hujus psalterii editio, quae saepius errores, qui in priorem mendo typhoetae irreperunt,

correxit, eandem lectionem exprimeret. Quamvis itaque vulgaris lectio praeferrī mereatur, praesertim quoniam in versu priore etiam איה eodem sensu positum est, tamen scribae potius errori aut conjecturae, quam typhothetae aberrationi hanc lectionem nos debere arbitror, quam ut plurimas huic codici singulares prorsus omisit K.

Pf. CXXXV, 7. pro מוציא מוציא legitur מוציא in margine, quam codicis nostri lectionem, a K. non notatam, in textu etiam expriment cod. 39, 148, 153.

Pf. CXXXVIII, 3. pro תרהבני legitur תרחבני, quod sensum multo faciliorem aptioremque largitur, quam vulgaris lectio. Utut enim illud תרהבני vertatur, sive *terribilem me reddis*, sive *corroboras me fortitudine animi*, multo sane melior, et antecedentibus aequae ac sequentibus verbis convenientior videtur sententia: *in lata spatia me educis*, i. e. *liberas me ex miseriis meis*, et *fortitudine animi me instruis*, sive

ut S. V. DOEDERLEIN, qui ex conjectura eandem lectionem secutus est, verba transtulit: *amplias me, hinc tota mens laudibus occupatur.* Eandem etiam lectionem Chaldaeus interpres exprimit, אִסְדַּעַתִּי *multiplasti, amplum fecisti me.* Nullus itaque dubitarem consuetae lectioni hanc praeferre, nisi illa partim destitueretur testimonio codicum KENNICOTTI, quos tamen hic minus sollicitè examinatos esse, ex omissione lectionis hujusce memoratu dignissimae Codicis 291 suspicio oritur, partim lex critica, qua difficilior lectio facilio-ri praeferenda est, lectioni masorethicae faveret, nostrique codicis varietatem in conjecturarum ingeniosarum numerum referre juberet.

Pf. CXXXIX, 20. pro יִמְרוּךְ legitur in margine יִמְרוּךְ consuetae scribendi rationi magis conveniens, quod omisso nostro ex 31 aliis Codd. K. jam enotavit. In eodem versu pro גִּשְׁוֹא in margine exstat גִּשְׁוֹ, cuius

cujus iterum variationis nullus a K. testis laudatur.

Pf. CXLIV, 2. addendus est Cod. 291 permultis aliis Codd. collationis K. qui pro עמי rectius legunt עמים, quod e veteribus etiam Chaldaeus, Syrus, et Hieronymus, in versionibus suis exprimunt. In eodem versu minus recte KENNICOTTUS asserit Cod. 291 primo legisse הרור, cum in utraque hujus psalterii editione potius legatur הרור, quod tamen mendo scribae magis quam typothetae tribuendum videtur.

Pf. CXLVII, 1. Singularis exstat codicis nostri lectio in utraque editione, זמר, pro זמרה, a K. jam notata, quae tamen magis ex conjectura scribae orta esse videtur, cum sensum faciliorem praebet, quam vulgaris lectio, neque codicis ullius, neque versionis antiquae auctoritate confirmetur.

In fine psalmorum subjecta sunt verba הם ונשלם, quam notam alii etiam codices et editiones addunt.

Restat ut de punctis vocalibus, eorumque in hoc codice varietate, pauca dicam. Aberrat itaque a vulgata ratione regulisque nostris grammaticis *Komez Chatuph*, cui semper adjectum est *Schya*, quod in permultis codd. et editionibus antiquioribus fieri ab aliis jam observatum est; (duplicem tantum ab hac scribendi ratione aberrationem reperire potui, alteram in voce כּל quae sequente Makkeph semper figuram (׳) sine (׳) subjectam habet, alteram Ps. LX, 2. ubi וַיִּשָׁב in utraque editione scriptum exstat.) *Cholem ante Schin*, quod nunquam cum puncto supra dextro cornu litterae posito contractum, sed semper juxta illud positum deprehenditur, sed post *Sin* semper cum puncto litterae in unum contrahitur: *Schva compositum*, quod saepius substituitur simplici in fine syllabarum posito, v. c. Ps. III, 7. מִרְבֹּבֹת Ps. V, 6 הוֹלִלִים Ps. VIII, 3. עוֹלִלִים Ps. IX, 14. מְרוֹמָמִי X, 5. צוֹרְרֵי saepius etiam permutatur cum simplici sub litteris gutturalibus:

v. c. Pf. XII, 7. בַּעֲלִיל; *Dagesch*, quod saepe
omittitur, saepe alieno loco ponitur, ita
ut vix dubitem *Dagesch* neutrum nostro
quoque codici vindicare, quod in codice
Cassellano *ill.* MICHAELIS saepius animad-
vertit: probant id saltem exempla complu-
ra, ubi ita positum invenitur hoc punctum,
ut neque *Dagesch* fortis, neque lenis lo-
cum tueri possit, v. c. in ו vocis רעמים Pf.
XCVI, 13. in מ priori vocis מזמור Pf. VIII,
1. in ב vocis רבית Pf. XLV, 11. Praeterea
saepius longae occurrunt vocales, ubi bre-
ves grammaticorum canones poscunt, et
vice versa breves longarum loco, v. c.
Pf. II, 7. אָפָה v. 12. in margine בַּר in textu
בָּר Pf. V, 5. אָפָה Pf. VII, 5. וְאַחֲלָצָה pro
וְאַחֲלָצָה v. 9. יָדִין pro יָדִין Pf. IX, 7. בְּתַשָּׁף
pro בְּתַשָּׁף v. 17. כֹּדַע pro כֹּדַע Pf. X, 14.
חִלְכָּה pro חִלְכָּה; saepius vocales positæ sunt
loco Schva, v. c. Pf. IV, 9. אֲשַׁכְּבָה pro
אֲשַׁכְּבָה Pf. VI, 6. לָהּ pro לָהּ; Metheg et
Makkeph saepe omissum, saepius etiam
alieno loco positum est. Sed levia haec
sunt,

sunt, adeoque trita ut vix necessarium esse possit, plura ejusmodi a consuetis grammaticis regulis dissensus addere exempla, finemque imponere toto huic labori, quam taedium movere lectoribus malim, notatis tantummodo paucis adhuc locis, quae ita a vulgata punctorum vocalium lectione abhorrent, ut alius inde sensus elici, aliaeque interpretationes suppeditari possint.

Pf. I, 1. in margine **הַטָּאִים** VII, 6. in margine **יִרְדֶּף** XI, 6. **מִנֵּת** pro **מִנֵּת** XVI, 5. **מִנֵּת** in margine XVII, 5. in margine **בְּמוֹטוֹ** XLIX, 15. **מִזְבֵּל** sine Dagesch forti in littera **ז**, quod consentaneum est plurium interpretum votis, vid. S. V. KNAPP ad h. l. L, 23. **וְשָׁם** in margine **וְשָׁם** LXIII, 11. in margine **מִנֵּת** LXXVIII, 63. **הִלְלוּ** quod sensum praebet: *virgines eorum non laetantur, victoriae festos dies non celebrant*: cf. Pf. LXVIII, 12. 26. et quae contra vulgarem hujus vocis interpretationem monuit *ill.* MICHAELIS in *Suppl. ad Lexica hebr.* p. 539. in altera autem psalterii editione exstat **הִלְלוּ** LXXXIX,

10. בְּשׂוּיָא quod favet conjecturae *ill.* MI-
 CHAELIS in Bibl. Orient. P. XIX. p. 140.
 expositae, sed altera editio habet בְּשׂוּיָא
 CXVIII, 10. 11. 12. in margine אֲמִילִים in te-
 tu אֲמִילִים CXXXVII, 7. עַד pro עַד.

ad hunc quod fuerat conuenerunt in his
 capitulis in hunc modum. P. 21. q. 1.
 etiam sed ad hoc edicto habet
 quod in hunc modum. P. 21. q. 1.
 de hunc CXXXII. P. 21. q. 1.
